

Mødet den 8. Januar 1914.

1. (J. Nr. 313—1913). Indenrigsministeriets Samtykke til Afhændelsen af et Areal paa 5520 □ Alen af Matr. Nr. 117 a af Købstadens Markjorder i Hasle Herred til »**Kvindehjælpen**«.

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 11¹ og ²—1913). Indenrigsministeriets **Approbation** paa **Købekontrakter** med Murmester C. Laursen og Tømrmester N. S. Juul angaaende Byggegrunde ved Langelandsgade.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 501—1913). Cirkulære af 25. December 1913 fra Indenrigsministeriet angaaende Indsendelse af **Spørgeskemaer vedrørende de industrielle Virksomheder**.

Til Efterretning.

4. (J. Nr. 510—1913). Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet angaaende **Vedtægten for Begravelsesvæsenet i Aarhus**.

Formanden forelagde Skrivelsen, der gik ud paa, at Ministeriet kunde stadfæste den af Byraadet vedtagne Vedtægt dog med et Par uvæsentlige Ændringer. Den første af disse angik § 9 c 3. Stykke, hvor Ministeriet ønskede Ordene »efter

Udtrædelsen« indføjet foran Stykkets 2 sidste Ord, saaledes at Stykket faar følgende Ordlyd:

»Betalingen for 3die Klasses Familiebegravelser nedsættes med 25 pCt. for Medlemmer af en statsanerkendt Syge- og Begravelseskasse, dog at denne Nedsættelse kun kommer den til gode, som i et Aar har været Medlem af en saadan Kasse, hvorhos det bestemmes, at saafremt den, der har erhvervet et Gravsted til nedsat Betaling, udtræder af Syge- og Begravelseskassen, forinden Gravstedet fornyes eller benyttes, bliver den samme Betaling at opkræve for de da efter Udtrædelsen stedfundne Begravelser«.

Den anden Ændring angik § 10 sidste Stykke, hvortil Ministeriet ønskede føjet Ordene:

» — — i Overensstemmelse med de i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenets Bekendtgørelse af 29. Marts 1892 for København givne Regler«, saaledes at Stykket faar følgende Affattelse:

»Flytning af Lig fra en Grav til en anden kan finde Sted med Sundhedskommissionens Tilladelse i Overensstemmelse med de i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenets Bekendtgørelse af 29. Marts 1892 for København givne Regler«.

Efter at have forelagt Skrivelsen udtalte Tale- ren, at han ikke antog, Byraadet kunde have noget imod at tiltræde Ændringerne.

Til Efterretning.

5. (J. Nr. 352—1913). Justitsministeriets Godkendelse af, at Bygningsassistent Kr. Møller er valgt til **Bygningsinspektør** med Løn 3000 Kr. stigende til 4000 Kr.

Til Efterretning.

6. (J. Nr. 498 - 1913). Skrivelse af 10. December 1913 fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med **Tilladelse for de kommunale Mellem- og Realskoler til at afholde Mellem-skoleeksamen og Realeksamen** for et Tidsrum af 3 Aar.
Til Efterretning.
7. (J. Nr. 495—1913). Regnskab for **Viggo og Julie Voigts Legat** for 19^{11/12} og 19^{12/13}.
Til Efterretning.
8. (J. Nr. 503 - 1913). **Overligningskommissionens Forandringer i Tillægsligningerne for Juli og September 1913.**
Til Efterretning.
9. (J. Nr. 508—1913). **Overligningskommissionens Forandringer i Hovedligningen** for 1913—14 i Henhold til Nedsættelser af Landsoverskatteraadet.
Til Efterretning.
10. (J. Nr. 499—1913) Til Synsmand i Henhold til **Loven af 8. April 1913 om Hærens Forsyning med Heste og Vogne** i Tilfælde af Mobilisering var ved skriftlig Votering valgt Dyrlæge H. Christensen, Graven 8. Til **Medlem af Vurderingskommissionen** i Henhold til samme Lov valgtes Hestehandler Ole Olsen.
11. (J. Nr. 509—1913). Indstilling fra Lønudvalget om at der ikke foretages nogen **Ændring i Lønregulativet**, men at dette optages til almindelig Revision i det kommende Regnskabsaar.

Møller oplyste, at der var indkommet 24 Andragender fra kommunale Funktionærer om Lønforbedring. Dette var der i og for sig intet underligt i, idet der altid vilde være nogle Brøst at rette i et Lønregulativ, som var 5 Aar gammelt. Udvalget kunde da ogsaa godt have haft Lyst til at forhøje nogle af Lønningerne, men havde dog afholdt sig fra at foreslaa noget saadant,

dels fordi Kommunens økonomiske Tilstand var saaledes, at der maatte spares, hvor der kunde, og dels fordi der ikke kunde siges at være nogen egentlig Nødstilstand til Stede, fordi de fleste af Andragerne endnu ikke var naaet højeste Lønsats i deres Klasse. Desuden kunde det ogsaa siges, at de kommunale Funktionærer var jævnt godt stillede i Sammenligning med Funktionærer hos private Folk, blandt andet med Hensyn til Pension, og ligeledes maatte det indrømmes, at Lønningerne her var fuldt paa Højde med Lønningerne i andre Provinsbyer. Udvalget havde derfor vedtaget at anbefale Byraadet ikke i Aar at foretage nogen Ændring i Lønregulativet, men at optage dette til Revision næste Aar. Samtidig maatte Taleren dog advare imod at tro, at den kommende Revision vilde betyde en Lønforhøjelse over det hele, idet det vistnok kun vilde blive enkelte, der vilde komme med.

Simon sen skulde ikke indlade sig paa at stille noget andet Forslag; det førende Flertal havde nu talt, saa der var intet at gøre ved den Ting. Dog vilde Indstillingen sikkert vække Skuffelse i adskillige Kredse, som havde ventet, at det ny Flertal snarest muligt var gaaet i Gang med at udarbejde et nyt Lønregulativ. Der havde da ogsaa tidligere i Byraadssalen fra konservativ Side lydt Røster, der kunde fortolkes derhen. Naar Taleren i Fjor havde været med til at udsætte en Revision af Lønregulativet, var det, fordi man den Gang stod foran et Valg, og det saa vilde være naturligt at udsætte Revisionen, til Valget var forbi. Nu var Valget imidlertid ovre, og Taleren tog næppe fejl, naar han gik ud fra, at adskillige havde ventet, at nu skulde der tages fat. Det var meget rigtigt, at Lønningerne her

var paa Højde med Lønningerne i andre Byer, men naar Hr. Møller vilde slaa fast, at en Lønrevision ikke var nødvendig, og at der ingen Nødstilstand var, maatte Taleren dog minde om, at Tiderne var dyre for dem, der ikke havde meget at leve af. Naar Hr. Møller videre havde anført, at de kommunale Funktionærer var meget godt stillede i Forhold til Funktionærer hos private Folk, kunde Taleren ikke anerkende, at denne Betragtning skulde lægges til Grund, fordi Kommunen skulde være en Mønsterarbejdsgiver. I det private Liv rettede Lønnen sig mange Gange efter, om vedkommende Mand ikke havde andet end Fattiggaarden tilbage og derfor tog mod en Sulteløn, men det var ganske meningsløst, at en Kommune skulde paaberaabe sig disse Forhold, naar der var Tale om dens Funktionærers Løn.

Møller troede ikke, at Hr. Simonsen havde Ret i, at adskillige vilde blive skuffet ved Indstillingen, og saa et Bevis herpaa deri, at der kun var indkommet 24 Andragender, hvoraf en Del endda var indgivet af Folk, som slet intet havde ventet at faa, men som kun havde indgivet Andragende for at komme med, hvis der skulde blive foretaget en almindelig Revision af Lønregulativet. Naar Hr. Simonsen videre havde ment, at det nuværende Byraadsflertal snarest burde gaa i Gang med at foretage Lønforhøjelser, maatte Taleren erindre om, at dette Flertal netop var valgt paa at indføre Sparsommelighed. Efter forrige Valg var noget af det første, Socialdemokraterne foretog sig, at forhøje Arbejdsmændenes Løn med 25 %. Hvis det nuværende Flertal vilde bære sig ligedan ad, vilde Befolkningen næppe synes derom. Taleren havde ikke sagt, at ingen trængte, men kun at, der ikke var absolut Nødstil-

stand, naar de søgende ikke var oppe paa højeste Trin i deres Lønklasse. Kommunen burde staa fuldt ved Siden af private Arbejdsgivere, men heller ikke mere, fordi det var de private, der betalte Skatten, og man derfor ikke maatte stille nogen Konkurrence op mod dem.

M i k a e l J o h a n s e n vilde gøre Hr. Simonsen opmærksom paa, at Borgerlistens Folk ikke var det førende Flertal. Taleren forstod meget godt Hensigten med Hr. Simonsens Udtalelse, men Forholdet var jo dog, at kun 9 Medlemmer tilhørte den borgerlige Gruppe, og at Socialdemokraterne som oftest fik deres Vilje igennem ved Hjælp af Formanden og Hr. Marthin Hansen. Iøvrigt havde det glædet Taleren at høre, hvor smukt Hr. Simonsen havde omtalt Funktionærerne; antagelig kunde man deraf haabe, at Hr. Simonsen vilde støtte Funktionærernes Lønkrav, naar man til næste Aar naaede til Regulativets Revision.

M a r t h i n H a n s e n var sig ikke bevidst, at nogen af de 2 førende Grupper altid kunde regne med ham, og det var vanskeligt for nogen at sige, hvilken Stilling han vilde have taget i denne Sag. I Lønudvalget var der iøvrigt ogsaa Socialdemokrater, og da Indstillingen var enstemmig, maatte de vel efter Hr. Simonsens Udtalelse regnes med til det førende Flertal. Taleren havde forstaaet Hr. Simonsens Udtalelser som Stof til en lille Artikel, hvori han kunde dokumentere sin Velvilje overfor Funktionærerne.

S a m u e l s e n troede sikkert, at Udsættelsen af Lønregulativets Revision vilde blive en Skuffelse for mange. Da Sagen sidst var fremme, gav Byraadet Løfte om at revidere Regulativet efter Valget, og en Revision var sikkert ogsaa nu nødvendig. Det gamle Regulativ havde nu virket

en halv Sneg Aar, og det var selvfølgelig ikke tilfredsstillende i alle Tilfælde, men kunde nok trænge til at faa de værste Skævheder rettet. Endelig var der ogsaa paa Regulativet Bestillinger, der lønnedes langt lavere her end i Odense, Aalborg og Frederiksberg. Det var Talerens Overbevisning, at Aarhus meget vel kunde være Overenskomsten med Kommunens Arbejdere bekendt; den havde da ogsaa været Rettesnor for flere andre Kommuner.

Simonsen havde ikke haft nødig at tale her for at hente Stof til en Artikel. Det syntes, som om de Herrer Mikael Johansen og Møller var noget i Modstrid med hinanden. Hr. Mikael Johansen havde udtalt Haabet om, at Taleren og hans Partifæller ville stille sig velvillige ved den kommunale Revision af Lønregulativet. Den Slags Udtalelser havde ofte lydt fra de Herrer Side, og det var dem, der havde givet Funktionærerne den Tro, at Højre ikke havde noget højere Ønske end at forbedre Funktionærernes Løn. Men Hr. Mikael Johansens Udtalelse stemte ikke overens med Hr. Møllers Udtalelse om, at en Revision ikke var nødvendig, og at Funktionærernes Forhold her var bedre end i andre Byer og langt bedre end hos private. Taleren vilde nu afvente, hvorledes det førende Flertal vilde stille sig overfor Funktionærerne, naar Regulativet til næste Aar skulde revideres, og han kunde forsikre, at de Herrer skulde tage meget store Skridt, hvis han ikke skulde kunne følge dem.

Christensen havde i Udvalget været med til at foreslaa at udsætte Revisionen, skønt han var klar over, at mange af Andragerne nok kunde trænge til en Lønforbedring. Dette gjorde dog

ogsaa mange andre, som ikke havde søgt, og naar man udsatte Revisionen et Aar, kunde disse faa Lejlighed til ogsaa at andrage om Lønforbedring.

Møller kunde ikke frigøre sig for den Tanke, at Hr. Simonsen havde rejst Debatten med en lille Bagtanke om at lave Agitation. At der skulde være saa overordentlig mange, der vilde blive skuffede, troede Taleren ikke, for saa vilde sikkert mange flere end 24 have søgt. Der var aldeles ingen Uoverensstemmelse mellem Hr. Mikael Johansen og Taleren. Denne havde ikke sagt, at der ingen Grund var til at forhøje nogle Lønninger, men kun, at Kommunens finansielle Stilling var saaledes, at man ikke havde Raad til Lønforhøjelser nu.

Jakob Jensen fandt det morsomt at høre Højremænd kalde Hr. Simonsens Tale for Agitation, naar deres egen Tale ikke var andet. Og det var ejendommeligt at høre, at den Smule Lønforhøjelse, som Kommunens Arbejdere fik sidst, stadig sad de Herrer paa tværs i Halsen. Socialdemokraterne havde jo kun hævet de lavestlønnede noget op, og det havde de gjort lige siden 1900, men de Herrer fra den anden Side havde stadig søgt at hæve de højestlønnede. De Herrer talte ikke om Sparsommelighed, da der for nylig var Tale om at hæve nogle af de højeste Lønninger, kun Hr. Møller havde taget lidt Forbehold, men var dog snart bøjet af igen, og for ikke længe siden var en Indstilling blevet taget tilbage, for at vedkommende Embedes Løn kunde blive forhøjet. Der kunde ogsaa nævnes andre Ting, der illustrerede Højres Sparsommelighed, men det skulde Taleren vente med til en anden Gang.

Samuel sen troede ikke, man skulde bygge for meget paa, at kun 24 Funktionærer havde andraget om Lønforhøjelse.

Møller syntes, at naar en Lønforhøjelse kostede 83000 Kr., kunde man ikke kalde den »en Smule«, men snarere en gennemgribende Reform. Netop det, at man foreslog at udsætte Revisionen et Aar, var Sparsommelighed. Taleren troede ikke, at de, der havde naaet øverste Trin i deres Lønklasse, kunde haabe paa at faa Forhøjelse ved den kommende Revision.

Mikael Johansen fandt Hr. Jakob Jensens Udtalelse om »den Smule Forhøjelse« i Modstrid med en tidligere Udtalelse af Hr. Jakob Jensen om, at Aarhus' Arbejdere var de bedst lønnede i hele Danmark, ja i hele Europa.

Samuel sen fandt, at Hr. Møller nu havde nævnt de 83000 Kr. saa tit, at han selv troede paa dem. Forholdet var imidlertid, at de 83000 Kr. kun fremkom derved, at man regnede med, at flere skulde ansættes, fordi Arbejdstiden blev sat ned. Dette var imidlertid ikke sket.

Møller hævdede, at Hr. Samuel sen nu havde konstateret, at Arbejderne tidligere ikke havde benyttet Tiden til at bestille, hvad de kunde.

Simonsen bemærkede, at det af enhver Statistik over disse Forhold kunde ses, at en Forkortelse af Arbejdstiden medførte betydelig forøget Arbejdsevne.

Indstillingen vedtoges.

12. (J. Nr. 269—1913). Fra Ministeriet for offentlige Arbejder forelaa følgende Skrivelse angaaende Anlægget af **Forbindelsesbanen fra Mølleengen til Sydhavnen**:

»I Anledning af Byraadets Skrivelse af 8. September d. A. angaaende snarlig Ekspropria-

tion af de til Anlæg af Forbindelsesspor mellem den nuværende Havnebane i Aarhus og den ny Havns Opstillingsspor fornødne Arealer, skal man tjenstlig meddele, at den ønskede Ekspropriation vil kunne finde Sted, naar Byraadet forpligter sig til at godtgøre Staten samtlige med Grunderhvervelsen — derunder de fornødne Ekspropriationsforretninger m. v. — forbundne Udgifter efter Regning, samt indestaar Staten for, at de Arealer, som vil udkræves til et eventuelt Anlæg af en dobbeltsporet Forbindelsesbane fra Mølleengen Syd om Aarhus, ikke bebygges, for saa vidt Statsbanerne inden 20 Aar paabegynder Anlægget af en ny Godsbanegaard i Mølleengen. De til Forbindelsesbanen fornødne Arealer er foreløbig alternativt angivne med Skravering paa den vedlagte Plan. Et endelig Forslag til Belliggenheden af den dobbeltsporede Forbindelsesbane vil være at fremsætte af Byraadet. Indtil saadant Forslag er fremsat og godkendt af Statsbanerne, gælder Byraadets Indestaaelse for samtlige de fornævnte paa Planen med Skravering viste Arealer.

For saa vidt Byraadet maatte kunne tiltræde foranstaaende, forventer man at modtage en i Overensstemmelse hermed affattet Erklæring, til hvilken den fornævnte Plan eventuelt bedes hæftet.

Møller forelagde den fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse foreliggende Indstilling, der gik ud paa, at Byraadet foreslaar de paa de vedlagte Planer viste to alternative Linier, idet Raadet overfor Statsbanerne tilsiger ikke ved Bebyggelse, Anlæg af flere Veje og Gader end som alt projekteret eller paa anden Maade at lægge Hindringer i Vejen for en eventuel Ekspropriation

til Forbindelsessporet inden Udløbet af 10 Aar og saaledes, at Byraadet til enhver Tid efter forudgaaende nærmere Meddelelse har Ret til at træffe Valget mellem de to Linier. Han udtalte dernæst, at Indstillingen fremkom i Henhold til en Aftale, der var truffet med Trafikministeren, da denne i Efteraaret var her ovre. Det var naturligvis en stor Gene for Byen at skulle stille Areal til Forbindelsesbanen klar i 10 Aar, men man var sikkert nødt til at bøje sig for Forholdet. Dog skulde det betones, at naar man sagde 10 Aar, var det, fordi Udvalget ikke kunde tænke sig, at det skulde vare 10 Aar, før man fik den ny Godsbanegaard. Forholdene paa den nuværende Godsbanegaard var ganske skandaløse. Vognene maatte holde i Timevis, inden de kunde blive ekspederede, saa hvis den nuværende Tilstand skulde vare ved, kunde det sikkert betale sig for Købmændene at hente deres Varer ved en af de nærmeste Landstationer. Taleren kunde da heller ikke tro, at Ministeriet kunde tænke paa, at det skulde vare 10 Aar, inden man fik begyndt paa den ny Godsbanegaard, tværtimod havde han forstaaet det saaledes, at Trafikministeren var betænkt paa snart at fremsætte Forslag til den ny Orduing. Efter Generaldirektør Ambts Udtalelse om, at Banegaardsforholdene i Aarhus var de sletteste i Landet, kunde det heller ikke tænkes, at Ordningen skulde vente endnu i mange Aar. Det var nu 16 Aar siden, de fornødne Ekspropriationer var foretaget, saa det var paa Tide, der blev begyndt paa Arbejdet. Sluttelig anbefalede Taleren Indstillingen, som den forelaa.

Formanden oplyste, at Havneudvalget var klar over, at det maatte underkaste sig Ministeriets Vilkaar om, at Havnen skulde bære Udgif-

ten ved Ekspropriationen. Den anden Side af Sagen var derimod nærmest et Mellemværende mellem Statsbanerne og Kommunen, men selvfølgelig ønskede Havneudvalget Sagen fremmet, for at Ekspropriationen snarest kunde blive foretaget, og det troede ikke, man skulde modsætte sig, at Vilkaarene blev, som Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse havde affattet dem.

M i k a e l J o h a n s e n var forbavset over, at Ministeriet vilde forlange en Frist paa 20 Aar. Det tydede paa, at Ministeriet mente, at der ikke var Alvor i Sagen. Ogsaa 10 Aar var for lang en Frist, saa Taleren kunde ønske, at Udvalgets Skrivelse fik en Tilføjelse om, at man var i høj Grad forbavset over, at Ministeriet ikke vilde garantere noget før efter 20 Aars Forløb, uagtet Arealerne til den ny Godsbanegaard havde ligget rede i saa mange Aar, og Forholdene i høj Grad trængte til at ordnes. Forhaabentlig vilde Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse ikke modsætte sig en saadan Tilføjelse.

P. J e n s e n var blevet meget forbavset ved i Ministeriets Skrivelse at læse: »... for saa vidt Statsbanerne inden 20 Aar paabegynder Anlæget af en ny Godsbanegaard«, idet en saadan Udtalelse syntes noget underlig efter de fornyede Henvendelser fra Byraadet om en snarlig Ordning af Banegaardsforholdene. Banepersonalet sagde, at det gik paa Livet løs under Arbejdet paa Baneгаarden, og Godsbanegaardsforholdene var saaledes, at de handlende klagede hvert eneste Aar. Og saa svarede Ministeriet endda: »... for saa vidt Statsbanerne inden 20 Aar paabegynder Anlæget af en ny Godsbanegaard.« Det eneste, Taleren kunde faa ud af det, var, at Ministeriet maatte mene, at Bestemmelsen om at lægge Godsbane-

gaarden i Mølleengen ikke var ganske heldig, og det var der vist flere end Ministeriet, der mente. Man kunde da ogsaa lige saa godt sige, at det at lægge Godsbanegaarden i Mølleengen vilde være en dum Foranstaltning, fordi den nuværende Banegaard udmærket kunde benyttes til Godsbanegaard, og Personbanegaarden kunde flyttes, hvorhen man vilde f. Eks. til Fattiggaardsbakken, hvor den vilde komme til at ligge midt i Byen.

Samuel sen troede, at Banegaarden kom lige tidligt, enten der stod 20 eller 10 Aar. Det var skandaløst vedblivende at udskyde Banegaardsforholdenes Ordning, og det var rigtigt, at Trafikministeren stillede sig meget velvilligt. At der dog ikke allerede forelaa Forslag, skyldtes ikke Trafikministeren, men Finansminister Brandes.

Formanden fandt det ikke rigtigt at nævne en enkelt Minister.

Samuel sen udtalte videre, at saavel han som Folketingsmand Stilling flere Gange havde talt med Trafikministeren om Sagen, men at denne strandede paa Pengespørgsmaalet. Det havde glædet Taleren at høre Hr. Møllers Udtalelser, for af disse kunde Hr. N. Joh. Laursen høre, at det var rigtigt, hvad Taleren sagde i Folketinget, den Gang Hr. N. Joh. Laursen stod op og modarbejdede Taleren paa ganske uanstændig Maade.

Formanden paatalte Udtrykket »uanstændigt«.

Samuel sen erindrede om Generaldirektør Ambts Udtalelse om, at Banegaardsforholdene i Aarhus var de sletteste i Landet i Forhold til Byens Størrelse. Hr. P. Jensen var kommet særdeles let over at lave et helt nyt Projekt, uagtet det havde kostet Generaldirektionen umaadelig Besvær at udarbejde et Forslag, hvorefter Person-

banegaarden kunde blive liggende paa den nuværende Plads, men forøvrigt var hele Generaldirektionen enig om, at hele Banegaarden burde flyttes til Mølleengen. Taleren fandt, at Handelsstanden gjorde alt for lidt i denne Sag. Handelsforeningen holdt hvert Aar en Generalforsamling, hvor Konsul Chr. G. Hansen stod frem og sagde, at Banegaardsforholdene ikke var ordnede endnu, og saa sendte man en Deputation til København. Det var i Virkeligheden det hele, Handelsstanden foretog sig. At det skulde være nødvendigt, at der skulde ske en Katastrofe, som krævede mange Menneskeliv, før man skred til en Ordning af Forholdene, var dog ganske forfærdeligt at tænke sig. Med Rente og Rentes Rente havde Byen allerede nu ofret 750000 Kr. for at faa den Sag i Orden.

J a k o b J e n s e n bemærkede til Hr. P. Jensen, at han følte sig overbevist om, at de ledende Mænd i Banekredsene fastholdt, at Godsbanegaarden skulde ligge i Mølleengen. Forholdene ved Godsbanegaarden var saa slette, at de ikke for hurtigt kunde forandres, og Byraadet skyldte Byens Borgere og dens Handelsstand at rette saa kraftigt Angreb paa de styrende, at de snart fik Forholdene i Orden. Taleren skulde derfor intet have imod at give Skrivelsen til Ministeriet en Tilføjelse, hvori Byraadets Ønske fremkom i skarpere Form. Naar der var nogen Forskel paa det, som Generaldirektionen forlangte, og det, som Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse indstillede, kunde Taleren oplyse, at Indstillingen var i nøje Overensstemmelse med de med Trafikministeren og Generaldirektionens befuldmægtigede førte Forhandlinger. Under disse enedes man nemlig om 10 Aar, og det kunde Udvalget anbefale Byraadet

at tiltræde. Forhaabentlig kunde baade Ministeren og Generaldirektøren huske, hvad man var enedes om, da de var her i Byen, og saa vilde de antagelig ogsaa gaa ind paa Udvalgets Forslag. Der kunde saa spørges, om det kunde gaa an, at Byraadet gik ind paa et Aaremaal af 10 Aar, idet det jo kunde tænkes, at de paagældende Spor kunde komme i Vejen for Udviklingen. Hertil skulde Taleren da svare, at naar Byen tog Forbehold om frit selv at maatte vælge mellem de 2 Linier, saa kunde Udviklingen næppe blive hindret. Taleren anbefalede dernæst Indstillingen og udtalte videre, at efter den opfyldte Byraadet sine Forpligtelser overfor Ministeriet, og forhaabentlig vilde dette saa ogsaa opfylde sin Forpligtelse til at skaffe et nyt Spor op til Godsbanegaarden. Før man fik dette Spor, kunde man ikke udnytte den ny Havn, som den burde udnyttes.

M i k a e l J o h a n s e n kunde tiltræde Udvalgets Forslag under Forudsætning af, at Skrivelsen fik følgende Tilføjelse: Idet ovennævnte Forslag vedtages, vil Byraadet overfor Ministeriet udtale det Haab, at Godsbanegaardens Henflytning til Mølleengen maa være en fuldendt Kendsgerning inden Udløbet af 2 Aar fra $\frac{1}{1}$ 1914«. — Man maatte stille et bestemt Krav, og 2 Aar var Tid nok efter den lange Tid, der allerede var gaaet.

N. J o h. L a u r s e n kunde ønske at høre en Antydning af, hvad Udgiften ved Ekspropriationen vilde beløbe sig til. Han skulde ikke komme ind paa Hr. Samuelsens storpolitiske Betragtninger, men kun bemærke, at Statsbaneadministrationen meget vel kunde flytte Godsbanegaarden, hvad Dag den vilde, og uden Rigsdagens Samtykke, eftersom der jo fandtes en Lov derom. Naar

Godsbanegaarden ikke allerede var flyttet, maatte Administrationen vel have sine Grunde derfor. De Udgifter, Byen havde haft ved ikke at kunne udnytte de paagældende Arealer i Mølleengen, var sikkert ikke svimlende, men det var mindre rigtigt af Staten at tage mod de 30000 Kr. uden at svare Rente af dem i den Tid, de ikke blev brugt. Taleren var villig til at følge Udvalgets Indstilling om Forbindelsen mellem Havnen og den mulige Godsbanegaard dog under Forudsætning af, at den i Indstillingen indeholdte Garanti kunde gives uden synderlig Ulempe for Byens Udviklingsmuligheder.

F o r m a n d e n bemærkede, at det var umuligt for Havneudvalget at give Oplysninger om Udgiften for aabne Døre.

J a k o b J e n s e n oplyste, at Havneudvalget havde overvejet Udgiften, og at denne ikke vilde overstige Havnens Kræfter.

P. J e n s e n vilde ikke være med til at lave noget Forbindelsesspor ude ved Assensgade. Naar Personbanegaarden blev flyttet, vilde der være god Plads til at lægge Forbindelsesspor til Godsbanegaarden paa den nuværende Plads. Taleren vilde derfor stemme imod Indstillingen.

M ø l l e r antog ikke, at det blev Byraadet, der kom til at bestemme, hvor Godsbanegaarden skulde ligge, og mente, at det var en Kendsgering, at den skulde ligge i Mølleengen. Angaaende den af Hr. Mikael Johansen foreslaaede Tilføjelse bemærkede han, at en Frist af 2 Aar for Godsbanegaardens Fuldendelse vist var lovlig kort, og at han snarere kunde tænke sig, at man forlangte, at Arbejdet var paabegyndt inden Udløbet af 2 Aar. Ellers havde han intet imod Tilføjelsen. Det glædede ham at høre, at der fandtes en Lov

om, at Godsbanegaarden skulde flyttes til Mølleengen. Det havde han ikke vidst, og han havde endog forstaaet Trafikministeren saaledes, at man ikke havde en saadan Lov.

S a m u e l s e n oplyste, at der ikke fandtes nogen Lov om Anlæg af en Godsbanegaard i Mølleengen, men kun en Lov, hvorefter Ministeriet havde Bemyndigelse til at erhverve Areal i Mølleengen til en Godsbanegaard. Naar Sagens Ordning havde trukket saa længe ud, var det, fordi Spørgsmaalet om Personbanegaarden var trængt lige saa stærkt frem, saaledes at det nu gjaldt en Omordning af Banegaardsforholdene i det hele taget. Skulde Godsbanegaarden lægges paa den nuværende Hovedbanegaards Plads, kunde det kun ske ved, at en Del af Værkstedspladsen maatte inddrages, og en Del Værksteder derfor flyttes til en anden By.

M a r t h i n H a n s e n hævdede, at Handelsstanden gennem sine 2 Organisationer Gang efter Gang havde paataalt de uheldige Banegaardsforhold. Det var for meget at forlange, at Handelsforeningerne skulde kunne udrette det, som Byraadet og Byens 3—4 Rigsdagsmænd ikke havde formaaet.

M i k a e l J o h a n s e n vilde helst beholde Tilføjelsen i den af ham foreslaaede Form.

P. J e n s e n var overbevist om, at det nuværende Hovedbanegaardsterræn var tilstrækkeligt stort til Godsbanegaard alene.

M o u s t e n var klar over, at det vilde være bedst at beholde den nuværende Forbindelse, men havde ogsaa forstaaet Sagen saaledes, at man kun vilde have den ny Forbindelse, hvis den gamle ikke kunde forbedres. Taleren havde intet imod at give Skrivelsen en Tilføjelse, men saa helst, at

det blev en Protest imod, at Godsbanegaarden ikke allerede var paabegyndt, og at der ikke blev indsat nogen Tidsfrist.

Formanden kunde ikke se, at der ved at nævne 10 eller 20 Aar sagdes noget om, hvor naar Arbejdet skulde paabegyndes. Naar Tilføjelsen blev en Opfordring til Ministeriet om snarest at sætte Arbejdet i Gang, havde Taleren intet imod den, men det forekom ham ganske utænkeligt at have Godsbanegaarden i Mølleengen færdig i Løbet af 2 Aar.

Mikael Johansen bemærkede, at naar man i Svarskrivelsen sagde 10 Aar, akcepterede man kun dette Aaremaal og ikke 20 Aar, saaledes som Ministeriet ønskede. Man havde hvert Aar troet, at nu kom Sagen til en Løsning, men endnu var man lige vidt, saa nu gjaldt det om at konstatere, at man ikke kunde vente længere. Taleren havde intet imod at ændre Tilføjelsen derhen, at man ventede Godsbanegaarden paabegyndt og helst færdig i Løbet af 2 Aar.

Jakob Jensen fandt Tiden inde til at fremkomme med en Protest, der kunde forstaas. Man havde forhandlet og forhandlet og sendt Deputation efter Deputation, uden at man var kommet videre, saa nu maatte der foretages noget, hvoraf det kunde ses, at der laa Alvor bag ved. Hvis der i denne Rigsdagssamling fremkom Forslag, var det ikke umuligt at faa Banegaarden færdig i Løbet af 2 Aar, idet alle Planer og Tegninger var færdige. Taleren kunde godt tiltræde den af Hr. Mikael Johansen foreslaaede Tilføjelse.

N. Joh. Laursen havde forstaaet Sagen saaledes, at det, der laa for, var at faa et Havnespor til Sydhavnen. Da det var sikkert nok, at Byraadet i Forhandlingen derom ikke var den

stærkeste, tvivlede Taleren om, at den stedfundne Diskussion var hensigtsmæssig for Opnaaelsen af det nærmeste Formaal, nemlig Forbindelsessporet. Derfor havde Taleren spurgt om Omkostningerne, og han var glad ved at høre, at Havneudvalget mente, at disse ikke oversteg, hvad Havnen kunde bære, og han skulde ikke insistere paa at faa en Sum frem for aabne Døre, naar Udvalget ikke ønskede Summen nævnt. Naar de store Ekspropriationer i sin Tid var blevet foretaget, var det naturligvis for, at der skulde gøres noget, derom var der ingen Tvivl, og nu benyttede Ministeriet Lejligheden til at sikre sig, at der ikke blev yderligere Vanskeligheder ved at faa et Forbindelsesspor Syd om Byen. Taleren troede, man skulde undlade enhver Tilføjelse.

J a k o b J e n s e n mente, at Statsmyndighederne ogsaa maatte have Interesse i, at Aarhus trivedes, og at de derfor intet kunde have imod, at Byraadet nu rejste Krav om snart at faa Sagen i Orden.

N. J o h. L a u r s e n hævdede, at hvis man rejste Sagen om selve Banegaarden, burde det gøres paa selvstændig Basis.

F o r m a n d e n fandt ikke Tilføjelsen nødvendig, fordi Byraadet fornylig havde rettet Henvendelse om Banegaardsforholdene.

M i k a e l J o h a n s e n kunde næsten finde det formaalstjenligt at rette Henvendelse om Banegaardsforholdene i hvert Møde.

F o r m a n d e n vilde, hvis man skulde have Tilføjelsen, foretrække, at der kom til at staa »paa-begyndt« i Stedet for »en fuldendt Kendsgerning«.

M i k a e l J o h a n s e n kunde godt gaa med til at ændre Tilføjelsen som af Formanden ønsket.

Indstillingen vedtoges med den af Hr. Mikael

Johansen foreslaaede Tilføjelse, der fremlagdes. Vedtagelsen skete med 14 Stemmer mod 1; 5 stemte ikke.

13. (J. Nr. 505—1913). Indstilling fra Skoleudvalget om **Opslag af nogle Timelærer- og Timelærerindepladser** fra 15. April 1914.

M o u s t e n fandt, at der kunde være Grund til at antage nogle Lærere og Lærerinder udefra i Stedet for som hidtil næsten udelukkende Folk fra Byen, og han henstillede derfor, at der blev opslaaet nogle faste Embeder.

N. J o h. L a u r s e n bemærkede, at det dog hændte, at udenbys Folk søgte og fik Timelærerpladser, og at man ogsaa fik Lærere og Lærerinder andet Steds fra, naar ældre Embeder blev ledige. Udvalget og Skolekommissionen skulde dog drøfte Hr. Moustens Forslag.

M o u s t e n havde tidligere og vilde atter pointere, at Skolevæsenet havde nogen Fordel af ogsaa at faa Lærere og Lærerinder, der havde høstet Erfaring ved et andet Skolevæsen.

J a k o b J e n s e n saa intet til Hinder for, at udenbys Folk søgte Timelærerpladserne. Fordelen ved den nuværende Ordning var, at Timelærerne og Timelærerinderne kunde udregne, naar de fik fast Ansættelse. Blev nu nogle Lærere fast ansatte, vilde det medføre, at Timelærerne kunde faa Lov til at vente paa fast Ansættelse i flere Aar.

M o u s t e n kunde ikke se rettere, end at det vilde være heldigt at faa prøvede Folk ude fra knyttet til Skolevæsenet.

Indstillingen vedtoges.

14. (J. Nr. 506—1913). Fra Skolekommission og Skoleudvalg forelaa følgende Indstilling om **Ændringer i Skoleplanen** for Borgerskolerne:

»Skolekommissionen tillader sig herved at foreslaa det ærede Byraad at søge Skoledirektionens Approbation paa følgende Ændring i den under 28. Juni 1910 stadfæstede Undervisningsplan for Borgerskolen:

Kvindelig Husgerning indføres i 7. Pigeklasse med 4 ugentlige Timer. Klassens Timer i Geografi og Tegning bortfalder. Antallet af Historietimer nedsættes fra 3 til 2. Der indvindes derved 4 Timer, saaledes at Klassens samlede ugentlige Timetal ikke forhøjes.

Reformen vil dog medføre forøget Udgift, idet 1 Time i Skolekøkkenet jo regnes lig $1\frac{1}{2}$ Time. Da der i det kommende Skoleaar vistnok vil blive 10 VII Pigeklasser med hver 4 ugentlige Timers Undervisning i Husgerning, vil der blive 20 ugentlige Timer mere at betale, hvilket vil betyde en Merudgift af ca. 800 Kr.

Hertil kommer Udgiften til Materiale (Madvarer, Sæbe etc., Brændsel). Denne Udgift har i Aaret 1912—13 været 5,01 Kr. pr. Barn; Udgiften vilde herefter for de 10 Klassers Vedkommende blive 5,01 Kr. $\times 300 =$ ca. 1500 »
2300 Kr.

Antagelig vil denne Udgift dog blive noget større for 7. end for 6. Klasses Vedkommende, saaledes at Reformen vil betyde en Udgift af ca. 2500 Kr.

Skolekommissionen mener, at det vil have en saa stor Betydning for Pigerne at faa Undervisning i kvindelig Husgerning ogsaa i 7. Klasse, at man varmt kan anbefale det ærede Byraad den foreslaaede Ændring af Undervisningsplanen

til Vedtagelse til Trods for den forøgede Udgift og til Trods for, at Pigerne i 7. Klasse herefter ingen Undervisning vil faa i Geografi og Tegning.

Fælleslærerraadet har enstemmigt tilraadet Indførelsen af Husgerning i 7. Klasse. Angaaende Spørgsmaalet om, fra hvilke Fag Timerne skal tages, har Lærerraadet derimod, som det ses af vedlagte Udskrift af dets Forhandlingsprotokol, delt sig i flere Mindretal med hver sit Forslag.

Af disse Forslag har Skolekommissionen foretrukket det af Skoledirektøren fremsatte«.

N. J o h. L a u r s e n forelagde og anbefalede Indstillingen og oplyste herunder, at det Tilfælde ret ofte indtraadte, at Piger i 6. Klasse ønskede at blive i denne i Stedet for at opflyttes i 7. Kl. for at kunne vedblive med at deltage i Undervisningen i Husgerning. Han troede, at Forandringen vilde blive modtaget med Taknemmelighed baade af Børn og Forældre.

M o u s t e n var glad ved Forslaget og henstillede til Udvalget ved Lejlighed ogsaa at tænke paa en Udvidelse af Sløjdundervisningen, der her havde et færre Timetal end i andre Byer.

J a k o b J e n s e n beklagede, at Pigerne mistede 1 Time Tegning og bebudede, at han agtede at arbejde paa, at de ad Aare fik denne Time igen.

Indstillingen vedtoges.

15. (J. Nr. 468—1913). Andragende fra Dyrebeskyttelsesforeningen »Svalen« om **Spredning af Grus** paa Gaderne.

Fra Brolægningsudvalget forelaa Indstilling om ikke at imødekomme Andragendet, da der allerede blev ydet et Bidrag paa 500 Kr. aarligt til nævnte Formaal til Foreningen til Dyrenes Beskyttelse,

Indstillingen vedtoges.

16. (J. Nr. 2⁹⁰—1913). Andragende om **Dispensation fra Bygningslovens § 21** for Ejendommen Frederiksalles 109.

Formanden meddelte, at Bygningskommissionen anbefalede Dispensationen og Sundhedskommissionens Flertal ligeledes dog paa visse Vilkaar. Et Mindretal i Sundhedskommissionen, Stadslægen, kunde derimod ikke anbefale Andragendet.

Jakob Jensen erindrede om, at Murer Vinther paa Jægergaardsvej fik et Andragende om Dispensation nægtet, uagtet han kun havde 4 Alen for lidt. Længere ude paa Frederiksberg anbefalede Kommissionen nu en Dispensation, der var langt mere vidtgaaende. Der syntes saaledes ikke at være nogen egentlig Regel at gaa efter, uagtet man tidligere havde været enige om kun at anbefale Dispensationer i de ny Kvarterer, naar det drejede sig om Hjørneejendomme.

J. C. Petersen beklagede den Stilling, Sundhedskommissionen i sin Tid havde taget til den omtalte Ejendom i Jægergaardsvej. Grunden til, at Sundhedskommissionen kunde anbefale det foreliggende Andragende, var, at man opnaaede at faa Forholdene regulerede ud mod Rømersgade for en anden Ejendom.

Jakob Jensen bemærkede, at efter det, der nu blev lavet, kunde man blive ved at se ind i Baggaarden ved den paagældende Ejendom i Rømersgade.

Det vedtoges at tiltræde Bygningskommissionens og Sundhedskommissionens Flertals Stilling til Sagen.

